

Yhteenveto lausunnoista

2.2.2024 / koonnut Luken hallintojohtaja Ilkka P. Laurila

Lausuntoaika	<u>Määräaikaan mennessä lausunnon antaneita tahoja oli 18.</u>
15.11.- 21.12.2023	<u>Lausuntopyyntöön jättivät vastaamatta seuraavat 4 tahoja:</u> • Kaakkois-Suomen ELY-keskus • Parkanon kaupunki • Pirkanmaan liitto • Pohjois-Pohjanmaan liitto
Lausunnon- antaja	Lausunnon keskeinen sisältö
Saaristo- asiain neuvottelu- kunta	Lausunnossaan neuvottelukunta ymmärtää tarpeen supistaa toimipaikkaverkostoa kokonaisuudessaan säästöjen aikaansaamiseksi. Enonkosken toimipaikalla on kuitenkin tärkeä merkitys kunnan elinvoiman kannalta. Pienellä paikkakunnalla yksikkö on tärkeä työllistäjä, joka vaikuttaa myös kunnan tunnettavuuteen. Enonkosken toimipaikalla on merkittävä asema uhanalaisten arvokalakantojen säilyttäjänä. Toimipaikka on tärkeä, koska se sijaitsee Vuoksen vesistöalueella, joka on keskeistä ja luontaista järvilohen ja Saimaan nieriän esiintymisaluetta. Enonkosken kunta on pitänyt kalanviljelylaitosta kunnalle tärkeänä ja investoinut sen tarpeisiin; mm. kaukolämpölaitos on uusittu vuonna 2021. Lisäksi Enonkosken yksikön toimintaa on jo tehostettu ja kustannuksia alennettu mm. purkamalla toimistorakennus vuonna 2022. Lausunnossaan neuvottelukunta pitää erittäin tärkeänä, että valtio työnantajana ei lakkauta kaikkia työpaikkoja saaristossa. Valtion työpaikat ovat oleellinen osa saariston elinkeinorakennetta ja sitä kautta vaikuttava tekijä saariston elinvoimaisuuteen. On tärkeää, että valtio ei toimillaan heikennä entisestään haastavien olosuhteiden saaristokuntien elinvoimaa ja ihmisten mahdollisuuksia tehdä työtä ja asua saaristoalueilla. Lausunnossaan neuvottelukunta ei kannata Enonkosken toimipisteen lakkauttamista, vaan esittää, että asiaan etsitään muita vaihtoehtoja säästöjen aikaansaamiseksi.
Enonkosken kunta	Lausunnossaan Enonkosken kunta esittää Luken yksikön toimintojen jatkamista. Yksiköllä on merkittävä vaikutus kunnan elinvoimaisuuteen paitsi työpaikkojen osalta myös kunnan tunnettavuuden vuoksi. Enonkosken yksiköllä on ollut ja on merkitystä Saimaan lohikalakantojen turvaamisessa, ja uhanalaisia kalalajeja on tullut lisää.

	Lausunnossa korostetaan kalojen siirron synnyttämää tautiriskiä. Kalanviljelijöille on ollut tärkeää saada kasvatukseen alkuperältään tunnettuja kalanpoikasia. Välimatkojen pitenemisellä on vaikutusta ympäristöön (hiilijalanjälki), ja se kasvattaa kustannuksia. Yksikön lakkauttaminen vaikeuttaisi yhteistyötä alueen osakaskuntien ja muiden paikallisten yhteistyötahojen kanssa. Lausunnossa esitetään, että Enonkosken laitoksen vesihomeongelmaan ratkaisu voisi löytyä siitä, että laitokselta kalanistutukset yläpuoliseen vesistöön lopetettaisiin. Enonkosken kunta on investoinut merkittävästi kalanviljelylaitoksen tarpeisiin; kaukolämpölaitos uusittiin vuonna 2021.
Etelä-Savon maakuntaliitto	Etelä-Savon maakuntaliitto esittää lausunnossaan, että arvokalakantojen vahvistaminen istutusten avulla on tärkeä osa alueen vetovoimaa. Vesiviljelyn avulla on voitu säilyttää luonnosta hävinneitä arvokalakantoja sekä vahvistaa heikentyneitä kantoja. Monien tärkeiden saalislajien, kuten lohikalojen, siian ja kuhan saaliista merkittävä osa perustuu viljeltyjen poikasten istutuksiin. Enonkosken kalanviljelylaitos vahvistaa kalastuksen (ammatti-/virkistyskalastus) toimintaedellytyksiä ja Saimaan alueen imagoa vastuullisena luontomatkailualueena. Vuoksen vesistön kalakantojen kehittäminen on toteutettava nimenomaan Vuoksen vesistön alueella. Lausunnossa esitetään, että Luke selvittää lähivuosien toimintojen sopeuttamisessa vaihtoehdot ratkaisusta, jolla mahdollistetaan Enonkosken toimipaikan toiminta ja kehittäminen vuoden 2027 jälkeen.
Hämeen liitto	Hämeen liitto tuo lausunnossaan esiin, että ei pidä Luken suunnittelemaa toimintojen vähentämistä Haapastensyrjän toimipaikassa kannatettavana. Haapastensyrjän sijainti puunkasvun kannalta keskeisellä vyöhykkeellä sekä hyvä saavutettavuus puoltavat mieluummin metsänjalostustoimintojen keskittämistä Haapastensyrjään kuin toimintojen siirtämistä sieltä muualle. Lausunnossa esitetään, että tarkasteltaessa Haapastensyrjän toimitilojen kokonaiskustannuksia Lukea laajemmin, kääntyy Luken luopuminen Riihelän kohtuullisen uudesta toimitilasta yhteiskunnallisilta perusteiltaan huonoksi ratkaisuksi.
Kainuun liitto	Kainuun liitto esittää lausunnossaan, että ei hyväksy Paltamon toimipaikasta luopumista, vaan esittää toiminnan jatkamista. Liiton lausunnon mukaan toimitilat mahdollistavat toiminnan laajentamisen – sekä julkisten että yksityisten toimijoiden tarpeisiin. Toimitilojen ja tutkimusinfrastruktuurin investoiminen muualle ei ole kustannustehokkuuden näkökulmasta

	perusteltua. Lausunnossa Paltamon toimintojen korvaamista ostopalveluna ei pidetä realistisena. Luken edellisestä toimipaikkaverkoston uudistamisesta päätettiin alkuvuodesta 2017 ja se astui voimaan vuonna 2018. Tuolloin Luke luopui Kainuussa Sotkamon ja Puolangan toimipisteistä ja yhdisti ne Paltamon toimipaikkaan. Lausunnossa huomautetaan, että tuon uudistuksen yhteydessä toimintaa Paltamossa luvattiin monipuolistaa. Lausunnossa tuodaan esiin, että Luke on Kainuun aluekehityksen näkökulmasta merkittävä toimija. Paltamon toimipaikka on pystynyt hankkimaan Lukelle Kainuuseen kohdennettua EU-rahoitusta, mikä ei ole enää mahdollista, mikäli toimipaikkaverkoston kehittäminen viedään esitetyn suunnitelman mukaisesti läpi. Tutkimusrahoituksen kokonaisuudessa tämän tulisi olla nimenomaan valtion tehtävä.
Kalatalouden Keskusliitto	Kalatalouden Keskusliitto tuo lausunnossaan esiin huolen Enonkosken ja Paltamon vesiviljelyyn ja kalantutkimukseen erikoistuneiden toimipisteiden sulkemisesta. Erityistä huolta aiheuttaa Enonkosken toimipaikkaan keskitettyjen Vuoksen vesistön uhanalaisten kalalajien emokalaparvien tulevaisuus. Myös yksityiset kasvattajat ovat erittäin riippuvaisia Luken kalanviljelytoiminnasta. Miten varmistetaan emokalastojen varaparvien säilytys? Riittääkö jatkossa enää Luken laitoksia varaparvien ristiin sijoittamiseen? Lausunnossaan Keskusliitto painottaa, että Vuoksen vesistön uhanalaisten kalalajien emokalaparvien tulevaisuudesta on pidettävä erityisen hyvää huolta myös toimipaikkojen sulkemisen jälkeen. Vuoksen vesistön uhanalaisten kalalajien viljelyä ja poikastuotantoa vaivanneeseen vesihomeongelmaan ei ole löydetty ratkaisua, ja Kalatalouden Keskusliiton lausunnon mukaan nyt toimintaa ollaan edelleen hankaloittamassa alueen kalastolle tärkeän laitoksen sulkemisen ja toiminnan siirtäminen vuoksi. Vuoksen vesistön uhanalaisten kalalajien paikallisen mäti- ja poikasmateriaalin saatavuus huolestuttaa myös sulkemisen myötä entisestään pidentyvien toimitusmatkojen takia. Lausunnossa esitetään, että Kainuussa on Luken toimesta perustettu uusia Oulujoen vesistökannan taimenien emokalaparvia. Kainuun alueen käyttö- ja hoitosuunnitelmiin on kirjattu, että alueelle saa istuttaa vain Oulujoenvesistön taimenta. Toistaiseksi kyseistä taimenta ei ole ollut riittävästi saatavilla. Lausunnossaan Kalatalouden keskusliitto pitää toivottavana, että parvien kasvattaminen jatkuu, jotta jossain vaiheessa kalaa saadaan niin paljon, että kotiutusistutuksia kunnostettuihin kohteisiin voidaan tehdä. Lausunnossa muistutetaan, että toimipaikkojen vähentämien ei saa vaikuttaa tavoitteiden saavuttamiseen.

	Paltamon yksikkö on erikoistunut lohikalojen poikasten tutkimiseen ja istutustulosten parannukseen. Lausunnossa esitetään, että olisi erittäin tärkeä tietää miten vastaavia tutkimustoimia hoidetaan jatkossa, jos toimipiste suljetaan.
Kannuksen kaupunki	Kannuksen kaupunki esittää lausunnossaan Kannuksen toimipisteen säilyttämistä . Kaupunki huomauttaa, että toimitilavuokrat ovat edulliset. Esitetyt muutokset nostavat vuokria, eivätkä siten tuo säästöjä. Siirto Seinäjoelle vaikeuttaa Luken tuloksellista toimintaa Keski-Pohjanmaalla ja heikentää mahdollisuuksia tuleviin hankerahoituksiin
Keski-Pohjanmaan liitto	Keski-Pohjanmaan liitto esittää lausunnossaan, että Luken päätökset ovat pahasti ristiriidassa maakuntien tarpeiden kanssa painottuen kasvukeskusten kuluttajien tarpeisiin.
Lopen kunta	Lopen kunta esittää lausunnossaan, että kunta ei pidä suunnitelmaa Haapastensyrjän toimintojen supistamisesta kannatettavana. Työpaikkojen menetys vaikuttaisi negatiivisesti alueen elinvoimaisuuteen. Haapastensyrjän sijainti puunkasvun kannalta hyvällä vyöhykkeellä puoltaisi ennemminkin metsänjalostustoimintojen keskittämistä Haapastensyrjään.
Metsä-hallitus	Ei lausuttavaa.
MTK Pohjois-Suomi	MTK Pohjois-Suomi esittää lausunnossaan, että se ei hyväksy Luken suunnitelmaa, vaan korostaa, että on tärkeää, että nautatutkimusta tehdään Suomen nautatiheimmällä alueella nimenomaan täällä vallitsevissa olosuhteissa ja ympäristössä. Tämän myötä tutkimustulokset pystytään parhaalla mahdollisella tavalla hyödyntämään käytännön naudanlihatuotannossa, kuten esimerkiksi rehuhyötysuhde erilaisilta maalajeilta peräisin olevalla rehulla. Tätä mahdollisuutta ei ole, mikäli tutkimustoiminta siirretään muualle. Lausunnossa esitetään, että navetan alasajo on samalla merkki muunkin tutkimustoiminnan siirtämisestä pois Pohjois-Suomesta eikä MTK Pohjois-Suomi hyväksy tätä. Lausunnossa esitetään, että Luken tulee selvittää mahdollisuus oppilasyhteistyöhön läheisen Ruukin maatalousoppilaitoksen kanssa synergia- ja kustannushyötyjen näkökulmasta. Lausunnon mukaan kokonaisvaltainen arviointi puuttuu ja on aihetta epäillä, että lakkauttaminen on kustannuksia kohottava toimenpide.
OKM	Ei lausuttavaa.
Paltamon kunta	Paltamon kunta ei lausunnossaan hyväksy Paltamon toimipaikan alasajoa, vaan toimipaikkaa tulee kehittää, mikäli Luke haluaa olla jatkossakin kilpailukyinen toimija, jonka kanssa halutaan tehdä yhteistyötä ja jossa halutaan työskennellä.

	Lausunnossa esitetään, että uskottava toiminta vaatii tuekseen ympäristöä, jonka ympärille on kehittynyt ainutlaatuista, kansainvälisestikin tunnustettua tutkimusta kymmenien vuosien aikana. Kunnan käsityksen mukaan ulkopuolinen, kilpailtava rahoitus kattaa tutkimuksen kokonaiskustannuksista merkittävän osan. Toimipaikan sulkemisen perusteleminen pelkästään suurilla tilakustannuksilla romuttaa merkittävän osan Luken tutkimustoimintaa ja vähentää tutkimustoimintaan saatavaa rahoitusta.
Pohjois-Savon liitto	Pohjois-Savon liitto esittää lausunnossaan, että Suonenjoen kaupungin kehityksen kannalta laboratoriotointojen siirtämisen myötä menetettävät työpaikat ovat erittäin valitettava asia. Suonenjoen kaupungilla on merkittävää potentiaalia myönteiseen kehitykseen, mutta paikalliset työmarkkinat ovat pienet ja korkean osaamisen työmahdollisuuksia on tarjolla rajallisesti. Näin ollen pienellä paikkakunnalla tutkimukseen kytkeytyvien työpaikkojen merkitys on lukumääränsä merkittävämpi myös yhteisön sosiaalisen rakenteen kannalta.
Siikajoen kunta	Siikajoen kunta esittää lausunnossaan, että selvitetään mahdollisuudet Ruukin tutkimusnavetan modernisoimiseksi yhteistyössä Ruukin yrityspuiston kanssa. Siikajoki tuottaa Suomen neljänneksi eniten naudanlihaa, ja on erittäin tärkeää, että tutkimusta jatketaan Ruukissa. Ei ole kustannustehokasta siirtää tutkimusta muualle.
Suonenjoen kaupunki	Suonenjoen kaupunki esittää lausunnossaan, että marjanviljely ja elintarviketuotanto on Suonenjoella ja sen ympäryskunnissa keskeisimpiä liiketoiminnan aloja, joista löytyy kasvupotentiaalia. Marja-alan tutkimus ja kehittämistyö on kirjattu Pohjois-Savon maakuntaohjelman kehittämistavoitteeksi. Lausunnossa esitetään, että toimitilatehokkuuden kehittämiseksi tulee löytää ratkaisu, jolla turvataan Suonenjoella toimivalle henkilöstölle tutkimustyön tekemiseen tarvittava tutkimusympäristö tarvittavine tila- ja työvälineratkaisuineen. Mahdollinen päärakennuksesta luopuminen ja laboratoriotointojen siirto eivät saa vaarantaa paikallisesti kenttätyönä tehtävää tutkimustoimintaa ja tutkimustyölleen sitoutuneen henkilöstön sijoittamista Suonenjoelle.
YM	Ei lausuttavaa.
Valtiovarainministeriö	Lausunnossaan valtiovarainministeriö pitää yleisesti arvioiden Luken toimipaikkarakenteen ja toimitilatehokkuuden parantamista olennaisena ja kannatettavana osana Luken toimintojen kokonaisuuden kehittämistä keskuksen tehtävien tarkoituksenmukaiseksi ja kustannustehokkaaksi toteuttamiseksi. Lausunnossaan ministeriö pitää tärkeänä, että muutosten yhteydessä tarkastellaan ja toteutetaan myös muita, synergioita luovia ja toiminnallista tehokkuutta parantavia muutoksia, jotka liittyvät mm. etä- ja

	hybridityöskentelyn mahdollistamiin muuttuviin tilatarpeisiin ja -tehokkuuteen. Toiminnan supistaminen Suonenjoella ja Haapastensyrjällä ja mm. laboratoriotoinnin keskittäminen Jokioisille mahdollistaisi suunnitelman mukaan toiminnan edelleen kehittämisen Jokioisilla. Vain osasta rakennuksista luopuminen toiminnan jatkuessa muissa rakennuksissa edellyttää suunnitelman mukaan kuitenkin jatkosuunnittelua mm. alueella kulkemisen suhteen ja on haastavampaa kuin kokonaisesta toimipaikasta luopuminen. Keskeisenä yhteystahona uudistusten toteuttamiseksi osana Luken tulosoajasta ja taloussuunnittelua on MMM, jonka kanssa Luke käsittelee mm. suunnitelman toteuttamisen perusteita ja tarkempaa sisältöä sekä siihen perustellusti liittyviä muita kehittämistarpeita sekä näiden kautta saavutettavissa olevia tuottavuushyötyjä. VM kiinnittää tältä osin huomiota siihen, että hallinnonalojen toimintamenoihin kohdistuu pääministeri Orpon hallitusohjelman kirjausten mukaisesti sopeuttamistarpeita, jotka tulee ottaa kestäväällä tavalla huomioon myös tarkasteltavana olevaa suunnitelmaa toteutettaessa ja tuottavuushyötyjä haettaessa. Ministeriö arvioi alustavasti, että suunnitelmassa tarkoitettujen muutosten harkittu toteuttaminen ja yhteensovittaminen muiden tuottavuushankkeiden kanssa voi tuottaa olennaista lisäarvoa myös mainittuja menotalouden sopeutuksia varten.
--	--